

Nyhetsbrev nr. 2/2012

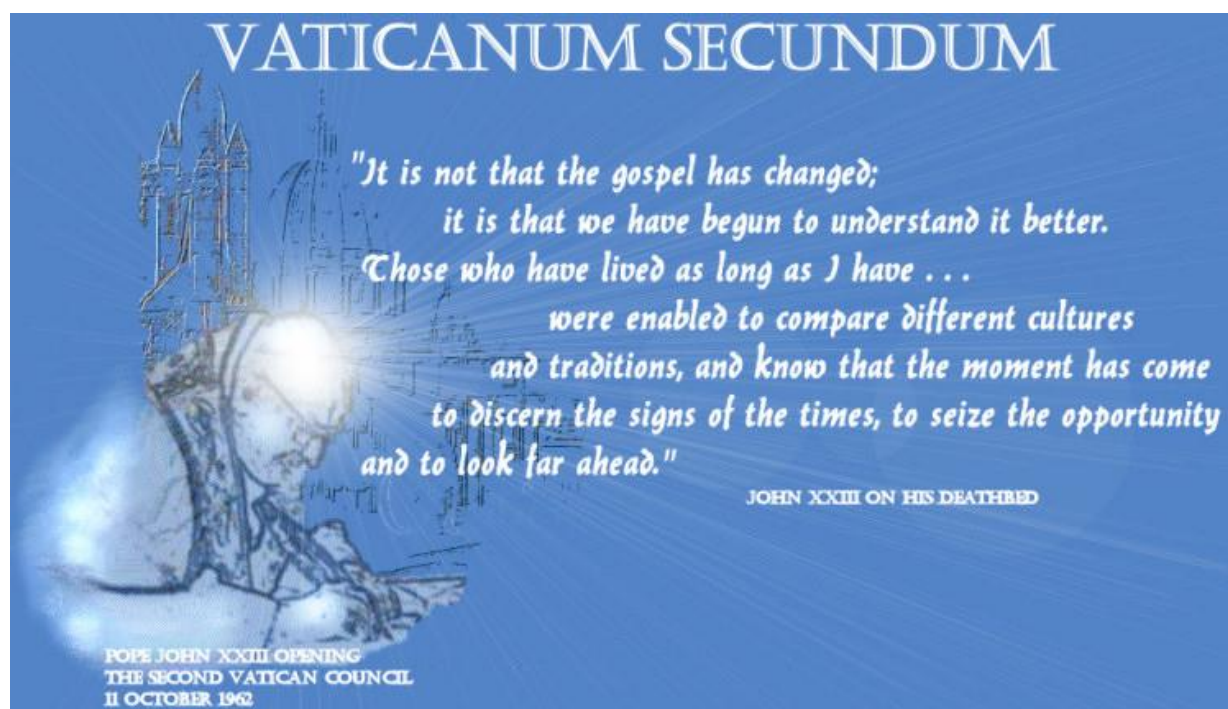
La flere få høre hva *du* mener.

Innlegg til Nyhetsbrevet sendes til red@ogsavierkirken.no. Vi ønsker dialog og ytringer!

Redaktør: Anne Helene Utgaard

www.ogsavierkirken.no

50 år siden åpningen av Det annet vatikankonsil

Det er ikke det at evangeliet er forandret; det er at vi har begynt å forstå det bedre. De som har levd så lenge som meg ... ble i stand til å sammenligne ulike kulturer og tradisjoner og innse at øyeblikket er kommet for å skjelne mellom tidens tegn, å gripe muligheten og se langt fremmover.

Pave Johannes 23

Medlemskap i Også vi er kirken for 2012 koster kr. 300, (200 for pensjonister) og tegnes til medlemsservice@ogsavierkirken.no eller til Også er vi kirken, c/o Torstein Seim. Elverhøyveien 6, 1550 Hølen. Kontonummer: 1280 25 36826. Ved betaling over nettbank, er det viktig å skrive i feltet for merknader hvem kontingenten gjelder for.

Styret har besluttet å fortsette å sende ut Nyhetsbrevet i papirutgave til alle medlemmer inntil videre, nå etter prøveperioden. Det koster ikke noe ekstra for medlemmene, men vi tar gjerne i mot en gave i tillegg til medlemskontingenten fra de som har lyst og anledning til å bidra litt ekstra.

Man kan motta nyhetsbrevet uten å være medlem. Dette er vederlagsfritt for tilsendelse med. e-post. Som papirpost koster det kr. 150,- i året.

Har du husket å betale årets medlemskontingent?

redaktørens spalte

Kjære lesere!

Dette nummeret av Nyhetsbrevet er viet minnet om at det er 50 år siden Det annet vatikankonsil for første gang tråtte sammen under ledelse av pave Johannes 23. Det skjedde den 11. oktober 1962. Tiden etter konsilet var preget av *gaudium et spes* – glede og håp. Og mange ting ble forandret i kirken. Det takker vi Gud for og gleder oss over.

Samtidig erkjenner vi at innflytelsesrike krefter i Vatikanet på et tidlig tidspunkt greide å bremse ned gjennomføringen av alle de vedtatte og påbegynte reformene fra konsilet. På 90-tallet begynte en del av overgrepssakene i kirken å bli kjent, og etter hvert førtet kombinasjonen av den konservative dreiningen i Vatikanet og overgrepssakene til at reformbevegelser ble født. OVEK ble offisielt stiftet i 2002, og feirer 10 år i år! 35 år etter konsilet uttrykte fr. Victor seg slik i St. Olav:

I dag, trettifem år senere, er det en mer konservativ, kontrollerende ånd enn pave Roncallis [Johannes 23s] som synes å prege Vatikanet. For oss som var unge og opplevde den livfulle dynamikken under konsilet, kan det til tider fortone seg som om Sigrid Unsets udødelige ord «alle ilder brenner ut omsider» har innhentet kirken. Men det er liv; glørne fra konsilet fremdeles. Det trengs bare et pust fra den Hellige Ånd for å blåse liv i dem igjen.

Annikelen Utgaard

Nytt æresmedlem i OVEK!

Aasmund Vik hedres og takkes for innsatsen i og for OVEK. Det kommer et intervju med ham i neste nummer av bladet.

OVEK har fra før to æresmedlemmer. Den ene er Baby Joannessen og den andre er Madeleine Fredell. Sokneprest i St. Hallvard, Ronald Hölscher som støttet OVEK fra begynnelsen av, var også æresmedlem. Han døde i 2009.

Hvordan forandret Det annet vatikankonsil kirken?

Samvittighet og verdighet, dialog og kjærlighet, frihet og mysterium, - ikke noen gang tidligere har et økumenisk konsil brukt disse ordene så flittig. Nå ble de gjort til de sentrale begreper i sitt arbeid og lære. Konsilet satte i gang en forvandling av kirken, fra en statisk, autoritær størrelse som snakket i monologer, til en dynamisk, søsterlig kirke som fremmet dialog slik Johannes 23 selv gjorde. En kollegial ledelse ble normen.

Konsilet åpnet kirken mot verden. Den skulle ikke bare utbre evangeliet i tradisjonell forstand, den skulle også utbre Guds rike ved å bidra til å gjøre verden til et bedre sted å leve, aller mest for de fattige. Fra denne tenkningen utviklet frigjøringsteologi og sosiallære seg.

Økumenikk: Konsilet hadde inviterte gjester fra mange kirkesamfunn og disse deltok stadig mer aktivt i arbeidet. Johannes 23 ønsket å åpne kirken for aktiv deltakelse i det økumeniske arbeidet som allerede var godt i gang blant protestantene. Kardinal Bea var sentral i denne prosessen som også hadde sine motstandere, men som endte med en ny erkjennelse av at Jesu Kristi kirke også finnes i andre kirkesamfunn, og med en sterk tilskyndelse basert på Jesu ord, til å delta i økumenisk arbeid. Etterpå sa en luthersk teolog som var til stede at han opplevde denne prosessen som om en demning ble sprengt!

Legfolket fikk en ny status. Lenge hadde kirken framstått som delt, ikke ulikt samfunnet for øvrig, hvor noen hersket og andre ble hersket over. Konsilet erklærte med tyngde at det bare finnes ett kirkelig fellesskap, ett Guds folk, bestående av de som er døpt til Kristus. Og hele Guds folk, hans pilgrimer på jorden, har del i ansvaret for kirken. Konsilet holdt fast på en arbeidsfordeling mellom troende med ulike oppgaver, men viste også at hvilke ordener og tjenester kirken bør ha, kan variere med tid og sted.

Kirken hadde vært dominert av europeisk tenkning og kultur. Under konsilet ble kirkens universalitet synlig ved at det blant de ca 2 500 deltakerne var biskoper fra alle kanter av verden. Selv om europeerne dominerte var det mange innslag fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Oseania. Hovedforhandlinger ble holdt på latin som de fleste enda behersket i noen grad, men ellers vrimlet det av livlige samtaler på mange tungemål. Det var en universell kirke som oppdaterte seg.

En ny holdning til andre religioner vokste fram. Fra nå av heter det at kirken ikke vil fornekte noe av det som er sant og hellig i andre religioner. Forholdet til jødene gjennomgikk en radikal forandring, noe som førte til diplomatiske protester fra arabiske stater, og motstand fra kirkene i øst og en talfør gruppe konservative biskoper under ledelse av erkebiskop Lefebvre. Men kirkens forhold til jødene fikk på konsilet en ny retning som ikke kan reverseres.

Konsilet la stor vekt på Bibelens betydning. Bibelen skal nære og lede både den enkelte troende og som helhet.

Kirken hadde forandret seg. Det var en forandring som hadde fått begeistret tilslutning fra den store majoritet av biskoper. Men noen var bekymret. Allerede før konsilet hadde Pius 12 åpnet for noen reformer. Fra kardinal Franz König har vi hørt den klassiske replikken fra den daværende meget konservative leder av Troskongregasjonen, kardinal Ottaviani: «Hva sier du til dette? Man kan nå feire messe om kvelden. Vil ikke folk le når du annonserer en kveldsmesse?» Han hadde som sitt motto: *semper idem* (alltid den samme). Det var motstand mot mange endringer som konsilet gjennomførte. Noen innflytelsesrike medlemmer av kurien fortsatte sin motstand etter konsilet. I dag er kirken i ferd med å reversere mange av de prosessene som konsilet satte i gagn. Men som Karl Rahner påpekte er det fortsatt glør under asken, og et pust fra Den hellige Ånd kan få dem til å flamme opp igjen.

ahu

Med fraspark i Det annet vatikankonsil - hvor går veiene videre?

Det 50 år siden konsilet kom i gang. Det vil OVEK og Akademiet OVEK markere med en hel festdag! **Lørdag 13. oktober** vil vi takke og glede oss over den fornyelsen som konsilet brakte, og vi vil forsøke å se framover. Pave Johannes 23 som sammenkalte konsilet, handlet ut fra et ønske om at kirken skulle bli samtidig med sin nåtid. Han kalte det *aggiornamento*, en fornyelse og modernisering av kirken for å gjøre den bedre i stand til å utføre sitt oppdrag i verden. Denne prosessen må alltid fortsette, og vi spør: Hva betyr *aggiornamento* i dag?

I: SEMINAR i Lovisenberg menighetshus, Lovisenberggata 4, Oslo, kl. 1100 – 1600, avbrutt av en times lunsjpause. Pris kr 100 inkl. lunsj. Tre foredragsholdere vil innlede til samtale om noen av de temaer som kirken kan og må fortsette å arbeide med:

Per Kværne: Frans av Assisi og religionsdialogen

Madeleine Fredell: Myndiggjøring – om lekfolkets rolle i kirken

Gunnar Heiene: Kirkens sosiallære – et kritisk blikk

Den helt nye boka *Hellig uro* vil bli presentert. Det er en artikkelsamling hvor alle dagens foredragsholdere bidrar sammen med Kari Børresen, Jostein Børtnes, Ladislav Orsy, Lars Roar Langslet, Else-Britt Nilsen og Anne Helene Utgaard.

Arrangør av seminaret: AKADEMIET Også vi er kirken, medlem av Norske kirkeakademier.

II: MESSE Kl. 17: Vi takker for alt det gode konsilet brakte med seg, og for at vi alle er kalt til å være med på utbre Guds rike på jorden. Vi har leid Lovisenberg kirke som ligger nesten rett over veien fra menighetshuset. (Biskopen måtte dessverre melde forfatt.)

III: FESTMÅLTID kl.1830 i Lovisenberg menighetshus. Velkommen til å være med på å feire at det er 50 år siden Det annet vatikankonsil startet og at det er 10 år siden OVEK kom i gang! Pris kr. 200.

Sett av hele dagen lørdag 13. oktober, og bli med på en riktig festdag! Men det går også an å melde seg på til bare seminaret eller til bare festmåltidet. Eller å komme bare til messen. Alt er pent for alle! **VELKOMMEN!**

Påmelding til hele dagen eller deler av den sendes til: seminar@ogsavierkirken.no eller ring telefon 99 69 56 10. Si fra om du/dere har spesielle behov med hensyn til mat.

Hva OVEK er og ikke er

Lederen har ordet:

Kjære ovek-ere og andre lesere.

På årsmøtet i vår ble jeg valgt til ny leder i «Også vi er Kirken—Norge» for to år, og dette er første nyhetsbrev etter at jeg overtok. Derfor vil jeg benytte anledningen til å si litt om hva jeg ser for meg at OVEK er og ikke er. OVEK er en reformbevegelse innenfor Den katolske kirke i Norge, og vi arbeider for større gjennomslag for tankene fra Det 2. vaticankonsil. Så konkret tror jeg det kan sies. Det vil si at vi ønsker oss en åpen og mer liberal kirke som er «ajourført» i den verden vi lever i i dag, slik pave Johannes 23. uttrykte det. Det er utvilsomt mange moralske og kirkepolitiske spørsmål ovek-ere ser ulikt på, det er naturlig og riktig og et utslag av vårt liberale grunnsyn. Men forsvaret av tankene fra det 2. vaticankonsil står vi samlet om. Hva vi står for, er uttrykt i vårt programdokument, som kan leses på vårt nettsted, www.ogsavierkirken.no.

I dag finner det sted, i Norge og i andre deler av verden, iherdige forsøk på å omtolke konsilets grunnbudskap i en tradisjonalistisk retning som åpenbart strider med det som konsilfedrene sto for. Dette vil vi etter beste evne bekjempe. Konsilet markerte et oppbrudd, en ny livsbejaende holdning, en erkjennelse av at tradisjoner og Tradisjonen ikke alltid er det samme, og at Kirken må kvitte seg med mangt som har avleiret seg gjennom århundrene for å kunne konsentrere seg om Det ene nødvendige — livet *med* Gud og *i* Gud, *blant* menneskene og *for* menneskene.

Av og til er jeg blitt spurt: «Dersom dere vil påvirke Kirken, hvorfor gjør dere det utenfra? Dere får mye større påvirkningskraft dersom dere gjør det innenfra». Til det er svaret at vi i høyeste grad gjør det innenfra. Både som gruppe og som enkelttroende står vi trygt plantet i kirken, kanskje ikke «midt i kirken», for sentrum i er i dag okkupert av tradisjonalistene, men likevel *intra muros*, trygt innenfor murene. Det er de som ikke liker det vi står for, som prøver å fremstille det som om vi står utenfor. Derfor er vi ikke et alternativ til kirken og ikke en alternativ kirke. Vi er *i* Kirken.

Det betyr også at vi ikke forfekter en annen troslære enn det Kirken lærer. Hvordan er det da vi skiller oss ut? Her gjelder det å holde tunga rett i munnen. I Kirkens lære går det et skille mellom troslære og *ordningsspørsmål*, det siste går på hvordan Kirken organiserer seg, innretter sitt indre liv og livet i verden, kort sagt «hvordan-spørsmål» og ikke «hva-spørsmål». Det går ikke noen klar og entydig grense mellom disse. Mange emner som vi oppfatter som ordningsspørsmål, vil konservative katolikker lett oppfatte som trosanliggender, det gjelder for eksempel spørsmålet om kvinnelige prester (og for noen også spørsmålet om gifte prester). Slike oppfatninger mener vi er uttrykk for at man blander sammen tradisjoner og Tradisjonen og at det er på tide å tenke nytt. Man kan peke på den katastrofale prestemangelen i store deler av verden, men enda viktigere er det å tenke nytt ut fra det menneskesynet vi finner i Bibelen.

Når jeg skrev at vi er en reformbevegelse, betyr det også at vi ikke er en *revolusjonær* bevegelse. Vi driver ikke med selvtukt. Selv om vi mener at tiden er moden (overmoden) for å tenke nytt omkring presteverdighet og kjønn, kan vi ikke gi støtte til dem som begynner å vigsle kvinner på egen hånd, uansett hvor godt vi kan forstå deres utålmodighet og frustrasjon. Dette springer ut av at vi står, og vil stå, *innenfor* kirken, og ikke stille oss i en situasjon der vi automatisk blir plassert utenfor.

En annen misforståelse som man ofte kan støte på, er at OVEK er en legmannsbevegelse. Det er vi ikke. Rett nok er vår bevegelse et resultat av initiativ nedenfra, og slik sett en grasrotbevegelse, men skillet mellom reformivrere og reformskeptikere i Kirken går ikke mellom legfolket på den ene siden og prester og ordensfolk på den andre. Vi vet utmerket godt at mange legfolk i Kirken er uenige med oss, men samtidig har vi prester og ordensfolk både som medlemmer og sympatisører.

Mange OVEK-medlemmer er langt over gjennomsnittlig aktive i sine lokale menigheter, men samtidig har vi i våre rekker mange som er dypt fortvilet over forhold i sin lokale menighet og føler seg marginalisert der, ja, som kanskje også har gått i et slags «indre eksil». Til disse kan OVEK gi et fristed, et

vannhull, et rom for å treffe likesinnede, og vite at vi ikke er alene. At det finnes andre som deler de samme visjonene og håpene for kirken.

OVEK er ikke en egen menighet, en slags «valgmenighet». Valgmenighet er en ordning man har hatt i Den danske folkekirke i mange tiår og som også noen har forsøkt å innføre i Den norske kirke. Tanken bak ordningen var at folkekirkemedlemmer, som var utilfredse med lokale forhold, skulle ha mulighet for å ansette en egen prest frem for å tre ut av folkekirken og danne en frimenighet. I OVEK feirer vi så sant mulig messe sammen etter våre samlinger, det faller helt naturlig, men vi kan aldri bli en erstatning for vanlig menighetsliv. For noen er OVEK et supplement til annen aktivitet i Kirken, for enkelte kanskje den siste og eneste kontakt de fortsatt har med en kirke som har skuffet dem dypt. For den siste gruppen er OVEK kanskje enda viktigere enn for den første. For dem kan bevegelsen bli det som gjør at de fortsatt kan kalle seg katolikker. Dette er en side ved OVEK som mange skeptikere ikke ser betydningen av. Ikke bare står OVEK som bevegelse innenfor kirken, men vi har også en viktig oppgave med å fange opp, vise omsorg for og danne et felleskap for dem som ellers ville falt utenfor, og støtte dem så de forblir i kirken. I år er det 50 år siden Det annet vatican-konsil åpnet, noe som gir en ekstra anledning til å samles om og besinne seg på konsilets mange viktige tanker og impulser. Samtidig er det ti år siden OVEK ble stiftet i 2002. Dette dobbelte jubileum vil vi markere med jubileumsseminar, takkemesse og festmiddag 13. oktober. Se invitasjon til seminaret annetsteds i Nyhetsbrevet. Vi håper å se dere der.

Pål Kolstø

OVEKs styre i 2012

Leder Pål Kolstø, 59 år, konverterte i 1982, tidligere aktiv i Den norske kirken, professor ved Universitetet i Oslo med Russland, det tidligere Sovjetunionen og Balkan. Gift med Bente, fire barn og to barnebarn,

Nestleder & kasserer Torstein Seim, 62 år, økonomi- og produksjonsleder ved Akershus Teater. Bor i Hølen. Utmeldt av Den norske kirke 1969. Lang prosess fra barnetro til å erkjenne at jeg er kristen og lang tid før jeg torde gå inn i kirken.

Sekretær Hanneke Ørne Bruce, fra Stockholm, barnevernspedagog, oppvokst som postkonsiliær katolikk, tilhører St. Hallvard menighet, felleskapet i menigheten og arbeid med søndags-skolen gir inspirasjon og troserfaring.

Internasjonal kontakt Arild Ekker, 51 år, fra Nord-Trøndelag. Cand.mag. i humanistiske fag fra Universitetet i Oslo (UiO). Arbeider med studie-administrasjon ved UiO. Konverterte til Den katolske kirke i 1991. Med i OVEK siden 2010.

Styremedlem Jan Erik Rekdal, 61 år, professor i irsk, og poet. Katolikk i 40 år.

Styremedlem Unni Klepper Joynt, 73 år, Døpt i St. Olav kirke, mastergrad i litteraturhistorie, gift med Patric, var redaktør i tidsskriftet St. Olav fra 1965 til 2006. Er i dag opptatt pensjonist og glad bestemor til 8 barnebarn.

Varamedlem Elin Anker, 45 år, cand. philol. og sykepleier. Ansatt i Kirkens bymisjon. Oppdaget OVEK og innså at det ikke var noe alternativ å ikke være medlem. OVEK peker på noen grunnleggende sider ved det å være kristen på i vår tid og kirke i vårt samfunn.

Varamedlem Anne Helene Utgaard, 69 år, oppvokst i Trondheim, cand. paed., pensjonist, følger katolske studier på MF. Konverterte fra aktivt liv i Den norske kirke til Den katolske kirke i 1990. Utdannet kateket, og arbeidet med katekese i St. Hallvard i flere år.

Ny leder av Troskongregasjonen

Da biskop Georg Müller ble utnevnt til ny prefekt for Troskongregasjonen (TK), utløste det mismot hos progressive katolikker som ønsker seg en kirkens aggiornamento i dag. Müller er kjent som en sterk forsvarer av ortodoksi og han har av mange vært oppfattet som nokså hardtslående. Noen har imidlertid oppfattet ham som en liberaler og dissident som burde blitt disiplinert! ¹

Müller er en nær venn av den peruanske dominikaner og professor Gustavo Gutiérrez som regnes som grunnlegger av frigjoringsteologien, og har utgitt en bok sammen med ham. Han er utpreget lojal overfor paven, men oppfattes ikke som noen ideolog. Derfor kan han kanskje være åpen for å gjennomføre noen hardt tiltrengte reformer i TK. Han har allerede satt en stopper for fortsatte samtaler mellom Vatikanet og de såkalte Piusbrødrene (Lefebvristene).

I The Tablet fra 14. juli 2012 skriver Gerald O' Collins litt om Georg Müller og legger fram seks forslag til reformer i TK. O' Collins er professor emeritus fra jesuittenes gregorianske universitet i Roma. Hans forslag er en videreutvikling av forslag som tidligere er framsatt av den kjente kirkeretts-tenkeren (kanonikeren) Ladislav Orsy også i The Tablet. ²

¹ Den ultrakonservative nettavisen *The Remnant On-line* bekymrer seg over Müller som leder for TK. De mener han dissenterer fra kirkens tro fordi han verken tror på Marias jomfrudom in parto eller på klassisk transsubstansiasjonslære og fordi han holder frigjoringsteologien for å være ortodoks fordi den er ortopraksis. Se <http://www.remnantnewspaper.com/Archives/2012-0715-muller-cdf.htm>, lest 05.10.12

² The Tablet 16, januar 1999

Det muliges kunst

Reformforslag framsatt av
Gerhard O'Collins

1. Troskongregasjonen er ment å være den siste rettsinstans eller domstol og ikke den første når det gjelder håndtering av læremessige spørsmål. Den vil automatisk få en langt lavere arbeidsbyrde dersom alle som sender inn en klage, får den i retur og blir bedt om å ta den opp med sin biskop først. Om dette ikke fører til et tilfredsstillende resultat, kan de appellere til sin nærmeste bispekonferanse. Om de heller ikke der blir fornøyd er de fri til å henvende seg til TK, og må da kunne dokumentere at klagen har vært behandlet på lokalt og regionalt plan.

En slik prosedyre vil være i samsvar med subsidiaritetsprinsippet som er en av retningslinjene i Den kanoniske rett av 1983. Det betyr at problemer som oppstår på et nivå skal forsøkes løst på samme nivå og ikke bringes opp til neste. Om man etterlever dette prinsippet, vil det føre til et sunt klima i den verdensvide kirken, noe som blir ødelagt når individuelle katolikker eller grupper tar klager direkte til Vatikanet og blir hørt der umiddelbart.

2. En universelt akseptert forståelse av rettferdighet forutsetter at når noen blir anklaget for noe, så har de rett til å forsvare seg. Det betyr at de må involveres fra starten av, motta anklagene skriftlig, få møte sine anklagere og la seg representere av noen de selv har valgt. Mangel på åpenhet, anonyme og utydelige anklager forgifter enhver relasjon. Den anklagede må til en hver tid være orientert om hvor saken hans/hennes står og hvordan prosessen går.

Tidligere sto det i Den pavelige årbok at «i alle saker skal det gis bredest mulig anledning til forsvar.» Denne setningen har vært utelatt siden 2002.

3. En prest som hadde vært konsulent for TK i mange år, sa at lurte på om TK hadde gjort «mer ugagn enn gagn». Han hadde observert at mens det er meningen at kommisjonens konsulenter skal representere ulike skoler i teologien, så representerte de han hadde møtt i hovedsak samme skole.

I Det nye testamentet finnes mange advarsler mot falske lærere, men samtidig aksepterer forfatterne et sundt mangfold. De framstår som lysende modeller for det som den salige Johannes 23 hentet fra Augustin, og som kom med i avslutningskapittelet i *Gaudium et Spes*: Enighet i det vesentlige, frihet i det uvisse, kjærlighet i ett og alt (GS92).

Når ulike teologiske syn ikke blir representert, øker risikoen for at TK og dens konsulenter vil forveksle sine egne teologiske synspunkter med det som er åpenbart lære. Peter og Paulus så ulikt på sekundære saker, men de var fullstendig forent i troen på den oppstandne Kristus. De forvekslet aldri reell enhet med en pakke ensartede meninger.

4. Pave Johannes Paul 4 ønsket at alle konsulentene som var tilknyttet Vatikanet skulle byttes ut hvert femte år, eller i alle fall minst hvert tiende år. Men konsulentene fortsetter stadig sitt arbeid i mange, mange år. Dette er en praksis som oppmuntrer dem til å tillegge sine egne meninger en falsk autoritet.

5. Prefekten for TK presiderer over to rådgivende organer, nemlig Den internasjonale teologiske kommisjon og Den pavelige bibelkommisjonen. Disse har kommet med en rekke uttalelser om teologiske spørsmål, ofte på et høyere nivå enn TKs egne uttalelser (gjelder særlig bibelkommisjonen). Ville TK styrke sitt omdømme om den autoriserte og utga uttalelsene fra sine to råd som sine egne?

6. Tidligere har noen i TK tatt initiativ til å sammenkalle til møter og konferanser der teologer og andre forskere kom sammen for å drøfte viktige teologiske spørsmål. Det ville

vært gledelig å se denne praksis bli tatt opp igjen. På grunnlag av samtalene hvor ulike syn var representert, kunne det utvikle seg en kreativ, trofast og dypt pastoral teologi for vår flerkulturelle og raskt skiftende verden i dag.

I et apostolisk brev av januar 2001 erkjente Johannes Paul 2 at det var mye mer som måtte gjøres med hensyn til reform av den romerske kurien.³ To år senere tok han det opp igjen med omtrent samme ord.⁴

Den nåværende paven har ettertrykkelig slått fast at han er tilhenger av en tolkning av konsilet som reform. Våger vi håpe på at den nye prefekten for Troskongregasjonen vil foreta en kritisk gjennomgang av dens virksomhet og gjennomføre reformer som vil ha en sund og livgivende effekt på kirken og på hele det teologiske miljøet?

Oversatt og forkortet Anne Helene Utgaard

Sagt om konsilet:

I dag ville kanskje selv biskopene ha savnet ett og annet kvinnelig innslag i denne ærverdige forsamling. Den gang, om det skulle være en trøst, gikk i alle fall alle mennene i kjole. Det lavet og luet i brokader, kniplinger og blonder ute på Petersplassen når de hadde friminutt. Om kardinal Martini av Milano får det som han ønsker og får oppleve et nytt konsil, er det tvilsomt om man får se en slik fargeprakt igjen.

Fr. Victor, St. Olav 11/12, 1999

³ Novo Millenio Ineunte, 44

⁴ Pastores Gregis 59

Hvorfor jeg forblir i kirken

Av Jan Erik Rekdal

Foredrag i Akademiet Også vi er kirken, mars 2012

Som poet har jeg alltid opplevd den kristne tradisjon og tro som særskilt inspirerende – når jeg skal si noe om nettopp dette, blir språket mitt derfor mer poetisk enn ellers. Poesien er jo i slekt med mye av Jesu eget språk, som ofte var i form av liknelser og bilder. Gud er som skaper blitt kalt den første poet (tror det var Jacques Maritain) – en påstand jeg gjerne slutter meg til. Hos Lukas i kap 19, vers 1-10 står følgende fortelling:

I Jeriko bodde det en overtoller og svært rik mann som het Sakkeus. Da Jesus dro gjennom byen, ville Sakkeus gjerne se hvem denne Jesus var. Han var så liten av vekst at han ikke kunne se noe på grunn av den store folkemengden som hadde møtt fram. Derfor løp han i forveien og klatret opp i et morbærtre der han ville komme forbi. Da Jesus kom dit, så han opp i treet og sa til ham: "Sakkeus, skynd deg og kom ned! For i dag må jeg ta inn hos deg." Han skyndte seg da ned og tok imot ham med glede. Men alle som så det, murret og sa: "Han har tatt inn hos en syndig mann." Men Sakkeus sto fram og sa... [*bot og bedring...* *Jesus sa:*] "For menneskesønnen er kommet for å lete etter de bortkomne og berge dem."

Da jeg ble opptatt i kirken for 40 år siden, trodde jeg nok at jeg nærmest ville komme opp i et høyt gammelt tre slik at jeg kunne se Jesus bedre. Ikke fordi jeg er spesielt kortvokst, men fordi jeg som 21-åring hadde stort behov for oversikt – ville skue utover og beskue det jeg så. Særlig Jesus Kristus – mer han enn meg selv. Trodde nok at så jeg Jesus godt nok, klart nok,

ville jeg også se meg selv bedre. Morbærtre kan i følge grunnspråket også oversettes med både morbærfikentre som er en annen type tresort, og med et sykomor-tre. Jeg nevner dette fordi det dreier seg om et stort tre som blir veldig gammelt og har et kraftig grenverk som vokser ut fra stammen allerede i lav høyde – og derfor er lett å klatre i. Men et slikt gammelt tre med sterke og mange grener kan også liknes med kirken. At jeg i denne verdenskirken kan liknes med Sakkeus gir seg selv. Jeg er rik delvis basert på andres fattigdom.

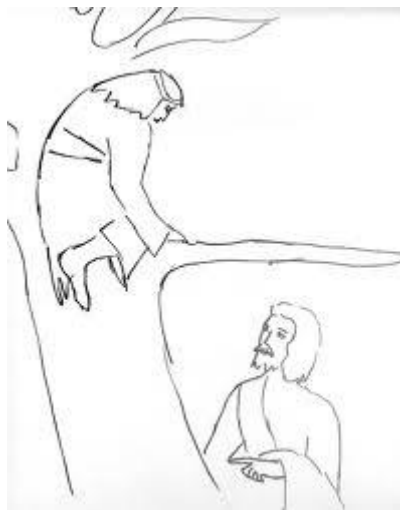
Nå vil jeg ikke dvelle for lenge med disse åpenbare trekkene, men gå videre med mine forventninger om dette treet og hva denne utsikten skulle gi meg. I kirken så jeg mange forsøk på gjengivelser av Kristus, kanskje mer av den oppstandne Kristus enn den jordiske Jesus – naturlig nok, kan man si, med tanke på at det er nettopp den oppstandne Kristus som rager høyest i den kristne troslære. Jesus på korset og Kristus den oppstandne er kanskje de vanligste framstillinger i kristen kunst – i den kunsten som preger kirkerommene. Det er jo gjennom disse bilder Jesus Kristus passerer forbi oss i dag – den korsfestede og den oppstandne. Og de betyr noe for oss fordi vi har lært hva disse scenene innebærer for vår frelse, men de får meg ikke til å tenke på Jesus som roper på meg og sier at jeg skal skynde meg fordi i dag skal han ta inn hos meg. – Man kan hevde at gjennom troen har Jesus tatt inn hos meg en gang for alle, men jeg opplever at det er med Jesu besøk hos meg som med kommunionen, det kan og bør skje daglig. Hver dag må jeg på nytt fylle mitt hus med Jesus-besøk, så å si.

Kirken som bygning vitner om den seirende Kristus – himmelkongen; de som jobber der, prestene, er nok også ofte preget av denne billedverden. Også mange troende. Men for noen troende kan dette bli forstyrrende og en hindring for å beskue Jesus. Det ble det for meg. Det var som om kirken kom i veien for Jesus og slett ikke ga meg utsikt til nettopp den levende Jesus som går omkring her på

jorden – i Den hellige ånd. Jeg begynte å bebreide kirken for dette, enda jeg hele tiden har satt stor pris på dens skjønnhetsbejaelse og store forståelse for kunstnerisk utfoldelse. Men kunst er ikke bare skjønnhet – kunst er livserfaring omsatt i bilder, ord og toner. I kirkerommet og i messen møter vi ofte vakre bilder, vakre ord og vakre toner, men ikke så ofte erfaring – troserfaring – formulert verken i prekener eller bilder. Dette ble et savn som ble stående i veien – dette ga ikke kirkens morbætre utsikt til – opplevde jeg. (Men for å komplisere eller nyansere dette ytterligere, bør man samtidig også bringe inn en annen tolkning, nemlig den å se kirken som nettopp den som løfter deg opp, høyt nok til at du kan se Jesus – dette synes som en motsigelse, men er det ikke. Dette viser oss bare tydelig kirkens to ansikter – eller kanskje heller ansiktets to kinn.)

At dette også hadde med meg å gjøre tok det lenger tid å forstå. Det skjedde først i møte med alle unntakene til dette i kirken. Om ikke i messen, så i hvert fall i nattverden, - i sakramentene taler Jesus direkte til oss. Og rundt sakramentet fins alle disse menneskene som Jesus også taler gjennom. Jeg verken skjønte eller så dette inntil jeg møtte de som hadde dette som ideal. Som hadde strevd med liknende problemer, men forblitt i kirken med et sterkt fokus på Jesusbarnet. Den franske katolske forfatteren George Bernanos har skrevet et ufullført essay om Frans av Assisi og Martin Luther. Den ene som søkte sin litenhet og den fattige i seg og rundt seg – ikke bare av barmhjertighet, men også fordi der er det nesten ikke noe som tilslører Jesus Kristus – den beste type av morbærtrær er, egentlig, litenheten og ydmykheten. Den andre søkte det gjennom at kirken skulle finne det for ham. Slik jeg selv så ofte har villet. Frans brøt ikke med kirken – selv om han flere ganger ble satt på plass. Han bøyde seg, men ga seg ikke. Martin brøt ikke, men bøyde seg heller ikke – og fant vel heller ikke den litenhet, den ydmykhet som kreves for å se og høre Jesus

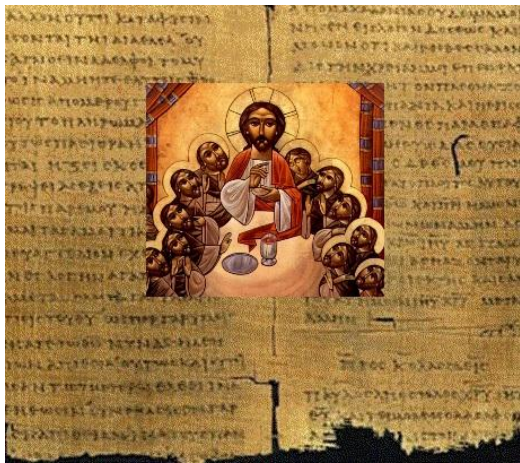
rope oss ned til seg? Jeg liker bildet av Sakkeus som blir ropt *ned* til Jesus – ikke *opp*.

Det tok mange år – ja, jeg er langt fra ferdig utlært ennå – før jeg innså at jeg faktisk ikke måtte bli liten eller påta meg en ytre mine av å være liten, men *erkjenne* min litenhet, min barnlighet, for å leve i troen – at jeg måtte nå inn til punktet der jeg er kortvokst, ufullkommen, utsatt og sårbar – at det er derfra jeg kan *se* Jesus – han som kommer forbi og roper meg til seg og vil være hos meg. Bare der, faktisk, synes dette mulig for meg. Og er det én jeg gjerne vil ha besøk av, så er det han – «det umuliges mester» som en av kirkens mange store kalte ham (Lille søster Madeleine). Å være liten er en holdning som vender innover uten å vende bort fra de andre: Å *være* i skaper-ånden eller *hvile* i skaper-hånden til han som skapte meg eller tenkte meg ut i sitt bilde. Og det bildet er virkelig verdt å beskue: bildet av meg selv bli skapt i Guds bilde. En forunderlig forestilling! Det er som å beskue beskuelsen – Guds øye som ser meg fram i den form som blir meg – deg, alle.

Disse bildene er det mindre av blant kirkerommenes utsmykninger – skjønt vi er jo der alle med våre bilder i levende form. Nær er også de rundt Lazarus som holder seg for nesen på grunn av likstanken når han reiser seg opp fra de døde. Hvem viser meg dette? Alle de i kirken som lever i bønn og med håp.

Det lever nemlig et stort håp i kirken. Den er bygget på håpet – nåden. Dette troens håp både overskrider og omfatter våre små ofte resignerte hverdagshåp. Under taket på dette håpet, og i og med at håpet finner næring i kirken, kan vi også si under kirkebygningenes velvinger (skjelvende på hjørnesteinen som byggmestrene vraket), innser vi at her lever forestillingen om himmel og jord full av Guds herlighet – den forestillingen mitt liv egentlig retter seg etter, men i hverdagen lett forsvinner for min lave horisont.

Når Jesus Kristus feires i messen, reiser kirken seg opp av den hengemyr av selvtilstrekkelighet som truer med å trekke den ned – som en trane, som en elg, som Den oppstandne selv. Også vi blir med i dette løftet opp fra våre pytter og hull av samme type selvtilstrekkelighet – i dette løftet som kommer utenfra, nedenfra – det løftet som er mysteriets. Myren, pyttene og hullene utgjør en eller annen type fornektelse av vår litenhet, vår sårbarhet – vår konstante Kristus-lengsel.

Svakhetens kulp blir slik egentlig taperens fristed: stedet i oss der vi sitter fast med følelsen av å være forlatt på en fremmed stasjon i verden mens vi venter spent på om det kommer et tog og bringer oss til landet vi lengter etter – det stedet blir i messen utgangspunktet for noe stort og bekræftende i en liten, unnselig form av brød og vin. Å være i kirken under forvandlingen av brød til kjøtt

har noe av samme uforståelige, forunderlige nåde som Noah og hans familie må ha følt da de forlot arken. Og vi bryter løs i lovprisningen av Gud vår skaper – et kort øyeblikk, før skyggene sniker seg inn igjen og vi sitter ensomme tilbake på den folketomme perrongen.

Som et refreng i lovprisningen kommer kortslutningen der lyset går og alt blir liggende i mørke og forvirring råder. Det skjer når vi og/eller kirken, vil være sterke og store – større enn oss selv.

Ja, samtidig er det teologiske rom i den samme konstruksjon som kalles kirke, sendrektig og småskårent med en engstelig puls. Trekk vi selv individuelt ønsker å fri oss fra, vokse fra – men blir hengende ved – slik som kirken blir hengende ved seg selv og sin egen svakhet.

Kirken er som en far eller mor. Jo eldre du blir, jo mer lik dem blir du. Mister jeg min kritiske fornuft ved å eldes? Nei, ingenlunde. Den blir stadig skarpere for meg, men å være i kirken handler (enda mer) om noe annet. Hvis jeg ville ledes av min kritiske fornuft, hadde jeg forlatt kirken, men fordi jeg vil ledes av kjærlighetens og håpets logikk og mysteriets dimensjoner, feile og snuble og reise meg igjen i deres følge, blir jeg værende med en slags aktiv tro. Hvis man dypest inne ønsker å følge denne logikken og dimensjon som overgår vår forstand – og i hvert fall fornuft – er dette stedet å være, å forbli, framfor noe annet. Virkelig det forunderligste sted på jord i alle betydninger. Paradoksenes store veikryss.

Her lærer vi, tross alt, å skjønne at «gjennom visse mennesker, har Gud elsket meg veldig». Mennesker som har stått og står meg nær, men også andre jeg har møtt i kortere eller lengre deler av mitt liv. Og folk jeg ikke har kjent: Maximillian Kolbe (1894-41), lille søster Magdeleine av Jesus (1898-1989) og Charles de Foucauld (1858-1916) – sterke, viljesterke, trosvitner hvis kjærlighet du også omfattes av, enten du vet det eller ikke. I Kirken

tydeliggjøres det umulige, livet vi lever og livet vi ville leve, representert ved meg og ved Jesus.

Når jeg sitter i messen vendt mot alteret og sakramentene – ser jeg flasset på skulderen foran, den vulgære ringen på fingeren til sidemannen, kjendisen på andre siden av midtgangen hvis meninger jeg har liten sans for. I synsfeltet av sakramentet og messefeiring er disse alltid til stede – slik jeg på samme måte befinner meg i de andres synsfelt. Men Jesus vendte seg mot oss – mot livet vi lever, mot flass og vulgaritet og bastante meninger og fordommer. Da må jeg også kunne tåle det, prøve å tåle det. Det oppleves ofte som umulig. Jesus er blitt kalt «Det umuliges mester» ("Maitre de l'impossible") – fordi han forenet motsetninger vi nesten ikke holder ut. Det er blitt for meg den store utfordringen troen gir meg – å holde ut i motsetningene *i* meg og *rundt* meg.

Vi kjenner bare til én fremstilling av fortellingen om Sakkeus i norske kirker. En scene på nordveggen i Ulnes i Vestre Slidre viser Jesus som snakker til Sakkeus høyt oppe i morbærtreet (det laveste treet). I forgrunnen til høyre tre av disiplene Opprinnelig har hele disippelflokken vært med. Fra 1700-tallet.

Pave Benedikt har kalt årene 2012/13 for et Troens år og oppfordrer oss alle oss alle til å fordype oss i troen på Kristus og gi videre det vi har mottatt fra ham gjennom Det annet vatikankonsil.

I noen land og bispedømmer blir det fokusert på en fornyet glede over dokumentene fra konsilet, andre steder vektlegger man evangelisering og katekisme. I Norge gjør vi begge deler.

Katolsk akademi inviterer til en gjennomgang av de viktigste dokumentene fra konsilet. Kurset går både høsten 12 og våren 13 og har gode forelesere. Les mer på katolsk.no

Troens år åpnes med en pontifikalmesse torsdag 11. oktober i St. Olav domkirke kl 18.

Det er laget en egen nettside for dette året:
<http://www.katolsk.no/nyheter/troens-ay-r>

Her finnes mange gode forslag til ting vi kan gjøre for oss selv og sammen med andre gjennom året.

Kanskje en fin anledning til å gjøre seg kjent med den nye bibeloversettelsen?

TA I MOT – GI VIDERE !

Kardinal Carlo Maria Martini er død

Den høyt elskede tidligere erkebiskopen av Milano døde den 31. august. Nesten 200 000 mennesker sto i kø utenfor katedralen for å få ta et siste farvel med sin erkebiskop.

Martini var en mann av mange talenter. Han var en høyt respektert ekseget på Det nye testamentet, han var pastoral i hele sitt vesen og han hadde utpregete kommunikasjons-evner.

Han brente for å få de troende til å lese Bibelen og la seg lede av den. Uke etter uke ble katedralen i Milano fylt opp av troende, søkende og desillusjonerte mennesker som ønsket å lytte til ham. Få har som Martini nådd fram til sine medmennesker med budskapet om Kristus og han rike. Men han deltok også i samfunnsdebatten og førte for eksempel lange samtaler med den verdenskjente forfatteren av blant annet *Rosens navn*, Umberto Eco, i avisen. Eco hadde forlatt kirken, og de to var ofte uenige, men alltid vennlige mot hverandre. Samtalen mellom dem er kommet i bokform.⁵

Martini var et åpent menneske og på bakgrunn av sin bibelkunnskap og sine vennskap og erfaringer med mennesker i ulike livssituasjoner kom han i blant til andre konklusjoner enn læreembetet, og han ble betraktet som en progressiv kardinal (kanskje den siste?). Gjennom årene kom han til at kirken burde revurdere sitt syn på kondomer, homofilt samliv, kvinnelige diakoner, oppheving av prestenes sølibatkrav og til og med godta legalisering av abort. Han advarte paven mot å innskrenke katolske teologers frihet til å forske, men fikk aldri noe svar. Hans vidsyn og tåleranse skaffet ham venner ikke bare i Italia, men i hele verden. Blant de tusenvis av menneskene som hadde samlet seg i og utenfor katedralen under hans begravelse, var både landets statsminister Milanos borgermester og den homofile guvernøren av Puglia. Både jøder, muslimer og ortodokse sto der i regnet.

Martini elsket kirken. Det han sa i sitt siste intervju, hadde han tidligere sagt både til Johannes Paul og Benedict privat.

Siste intervju med Martini

Bare to uker før kardinal Carlo Maria Martini døde 85 år gammel, ga han et intervju til sin medbror jesuitten George Sporschill som han tidligere hadde samarbeidet med om en bok basert på nattlige samtaler i Jerusalem.⁶ Til stede under intervjuet var også Martinis gode venn Federica Radice Fossati Confalonieri som senere fortalte pressen at Martini hadde lest og godkjent teksten og at han så på den som sitt åndelige testamente som skulle publiseres etter hans død. Intervjuet ble publisert i avisa *Corriere della Sera* den 1. september:

Hvordan ser du på situasjonen i kirken?

Kirken er trett, både i Europa åpnet av velferd og i America. Vår kultur er blitt gammel, våre kirker og våre religiøse hus er store og tomme. Kirkens byråkratiske apparat vokser, våre riter og våre klær er pompøse, men gir disse tingene uttrykk for hva vi er i dag? ... Vårt velvære tynger oss. Vi finner oss selv som den rike unge mannen som gikk bedrøvet bort da Jesus kalte ham til å bli sin disippel. Jeg vet at vi ikke lettvis kan gi slipp på alt vi har, men i det minste kunne vi se etter folk som er frie og nærmere sin neste, slik som erkebiskop Romero, jesuittenes martyrer i El Salvador. Hvor er heltene blant oss? Vi må ikke på noen måte begrense dem med bånd til institusjonen.

⁵ Den engelske utgaven heter *Belief or Non-Belief*

⁶ *Conversazioni notturne a Gerusalemme*

Hva kan hjelpe kirken i dag?

Fader Karl Rahner benyttet gjerne bildet av glørne som skjuler seg under asken. I dag ser jeg så mye aske over glørne at jeg til tider føler meg angrepet av maktesløshet. Hvordan kan vi fjerne asken fra glørne og gjenopplive kjærlighetens ild?

For det første må vi finne disse glørne. Hvor finner vi mennesker fulle av generøsitet som den barmhjertige samaritan? Hvem har tro som den romerske offiseren? Hvem har entusiasmen til Johannes Døperen? Hvem våger det nye som Paulus? Hvem er trofast som Mari Magdalena? Jeg råder paven og biskopen til å lete etter tolv personer utenfor kretsen av dem som holder administrative posisjoner, folk som er nær de meget fattige, som er omgitt av unge mennesker og som prøver ut nye ting. Vi trenger å være sammen med mennesker som brenner på en sånn måte at Ånden kan spre seg overalt.

Hvilke verktøy vil du anbefale mot utmattelsen i kirken?

Jeg anbefaler tre svært sterke verktøy. *Det første* er omvendelse: Kirken må erkjenne sine feil og gå veien mot radikal forandring og den må begynne med paven og hans biskoper. Pedofiliskandalene tvinger oss til å starte på veien mot omvendelse. Spørsmål om seksualitet og alle de temaene som har med kroppen å gjøre er et eksempel. Dette er viktig for alle, og noen ganger kanskje for viktig. Vi må spørre oss selv om folk fortsatt lytter til råd fra kirken når det gjelder seksualitet. Er kirken fortsatt en autoritativ referanse på dette området, eller er vi rett og slett blitt en karikatur i mediene?

Det andre er Guds ord. Det annet vaticankonsil ga Bibelen tilbake til katolikkene. Bare de som fatter dette ordet i sitt hjerte kan være blant dem som kan hjelpe til med å fornye kirken, bare de vil vite hvordan de skal svare på folks spørsmål på en god måte. Guds ord er enkelt og det søker fellesskap med et hjerte som lytter. Verken presteskapet eller kirkeretten kan erstatte menneskets indre. Alle ytre regler, lover og dogmer er gitt oss for at vi skal avklare vår indre stemme slik at vi kan skjelne mellom ånder.

Hvem er sakramentene for? De er *det tredje* verktøyet som kan helbrede. De er ikke instrumenter for å disiplinere, men en hjelp til mennesker på veien gjennom livet og i deres svakhet. Gir vi sakramentene til mennesker som trenger ny styrke? Jeg tenker på alle som er skilt og som har giftet seg på nytt, og på storfamiliene. De trenger spesiell beskyttelse. Kirken opprettholder at ekteskapet er uoppløselig. Det er en nåde når et ekteskap og en familie lykkes.

Den holdningen vi har til storfamiliene bestemmer kirkens evne til nærhet med neste generasjon. Et eksempel: En kvinne blir forlatt av sin mann og finner senere en ny følgesvenn som tar vare på henne og hennes tre barn. Denne andre kjærlighet lykkes. Hvis denne familien blir diskriminert mot, er det ikke bare mor som blir kastet ut [av kirken], men også hennes barn. Dersom foreldrene føler seg utenfor kirken og ikke føler dens støtte, vil kirken miste neste generasjon.

Før kommunionen ber vi: Herre jeg er ikke verdig ... Vi vet at vi ikke er verdige. Kjærligheten er nåde. Kjærligheten er en gave. Spørsmålet om hvor vidt mennesker som er skilt og gift igjen kan motta kommunionen, bør snus på hodet. Hvordan kan kirken nå fram til de menneskene som har en komplisert familiesituasjon og bringe dem hjelp og den styrke som sakramentet gir?

Hva gjør du personlig?

Kirken er blitt stående stille i 200 år. Hvorfor beveger den seg ikke? Er vi redde? Har vi frykt i stedet for mot? I alle fall, det er troen som er grunnlaget for kirken. Tro, tillit og mot. Jeg er gammel og syk og stoler på hjelp fra andre. De gode menneskene som omgir meg får meg til å føle kjærlighet. Denne kjærligheten er sterkere enn den følelsen av mistillit som jeg ofte kjenner i forhold til kirken i Europa. Bare kjærlighet kan overvinne utmattelsen. Gud er kjærlighet. Nå har jeg et spørsmål til deg: Hva kan du gjøre for kirken?

Av Federica Radice Fossati Confalonieri og George Sporschill

Att älska kyrkan och att tjäna den –

detta är väl en hjärtesak för alla katoliker! Men hur tolkar vi denna heliga uppgift?

Av Ritva Jacobsson

Just nu pågår en storm av vrede framför allt i USA. Det handlar om ett nytt ingripande från Vatikanens sida mot människor som just älskar och tjänar sin kyrka, de katolska ordenssystrarna. Långt utanför kyrkan når de upprörda reaktionerna. I Sverige verkar de flesta okunniga om denna inflammerade fråga. En utförlig informativ artikel har sedan länge legat på dominikansystrarnas hemsida.ⁱ Nu finns också i Signums senaste nummer dels en utmärkt artikelⁱⁱ från The Tablet, dels en underbar liten berättelse om en gammal tjänande syster, förmedlad av sr Katrin Åmell, op.ⁱⁱⁱ

I korthet handlar det om följande: paraplyorganisationen för ledarna för nästan 60.000 amerikanska apostoliska ordenssystrar har sedan fyra år granskats och inspekterats av Vatikanen. Dessa kvinnor är älskade i USA för sitt hängivna arbete inom sjukvård, skolor, socialt arbete, universitet och forskning. De anklagas för doktrinära misstag och för underlåtelssynder: att inte tillräckligt tydligt fördöma homosexualitet, preventivmedel, aborter etc. Nu har organisationen satts under förmyndare, av tre biskopar utsedda av Troskongregationen.

I fortsättningen skall dessa biskopar omarbota statuterna för systrarnas organisation, dra upp riktlinjerna för deras arbete och censurera vad de skriver och säger. Detta har i USA vållat både vrede och sympatyttringar, förböner och olika manifestationer - och även löje. Olika förklaringar prövas: handlar det om rädsla för den feminism, som systrarna skulle representera? Manligt – kvinnligt, alltså män (biskopar) rädda för kvinnor, inte sällan överlägsna dem i utbildning och inflytande? Är det en politisk fråga: systrarna stöder president Obamas sjukvårdsreform, motarbetad av den amerikanska biskopskonferensen? Handlar det om ekonomi? – systrarna förvaltar egendom genom sina olika institutioner medan stiftet förlorar jättesummor på alla ersättningar till offren för sexualbrotten. På grund av den traditionella bristen på transparens är det inte så konstigt att det spekuleras vilt.

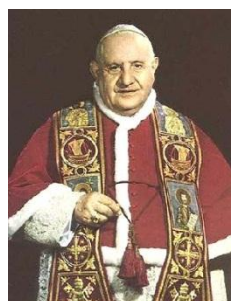
De här stormarna inom vår kyrka har egentligen pågått de senaste decennierna. Teologer förbjuds att tala och skriva. Frispråkiga biskopar omplaceras. Vatikanen förbjöd för ett par år sedan omval av den enhälligt valda generalsekreteraren för Caritas Internationalis, Leslie Anne Knight. Det tycks viktigare att sprida kyrkans lära än att tjäna fattiga och lidande människor. De engelskspråkiga katolikerna påtvingas en ny översättning av de liturgiska texterna, trots massiva protester mot det dåliga språket. De skandalösa kyrkliga sexbrotten har man inte sällan försökt att dölja, från hierarkins sida. Sakta men obönhörligt urholkas friheten från det andra Vatikankonciliet, på tusen olika vägar. Kyrkan är inte längre Guds folk på pilgrimsvandring, för vilket samvetet är den högsta instansen. Lydnaden gentemot läroämbetet repeteras ständigt.

Om vi går till historien, kan vi finna alla slags övergrep i vår kyrka. Jag påminnes om det när jag stod på det gamla torget i Rouen där den 19-åriga Jeanne d'Arc brändes levande på bål år 1431. Politiska orsaker – ja, men anklagelsen var att hon iklätt sig mansdräkt och klippt av sitt hår. Inte förrän 1920 blev hon helgonförklarad. Nu är hon Frankrikes nationalhelgon. Också i Prag och Konstanz kom samma påminnelse: den tjeckiske prästen och professorn Jan Hus, som protesterade mot kyrkliga missbruk och alltid hänvisade till Bibeln, kallades till konciliet i Konstanz, där han 1415 brändes på bål för irrläror. Sådana illdåd kan inte ske längre hos oss.

Nej, det finns från kyrkans sida numera inga andra maktmedel än de inomkyrkliga. Här i Sverige har vi kanske inte riktigt förstått vad som är på gång. Det finns katoliker som förstår och ändå trofast fortsätter att älska och tjäna sin kyrka men med sorg i hjärtat och ibland under uttalad protest. Ännu flera av dem som förstår lämnar kyrkan eller vill inte längre ha med den att göra.

Kyrkohistorien innehåller förvisso inte bara skam och sorg. Vi minns de tappra missionärer som offrade sina liv på olika ställen i världen. Vi minns gestalter som Franciskus, Edith Stein och Oscar Romero. Kyrkans ledning accepterade under andra Vatikankonciliet till slut tolerans och yttrandefrihet, alltså Franska revolutionens ideal som man i nästan 200 år hade motarbetat. Nu kommer det an på oss som älskar vår katolska kyrka att kämpa för dessa heliga ideal.

11. oktober 1962

Pave Johannes 23 ble båret inn til åpningen i Peterskirken i sin stol, men før han kom fram til alteret forlot han stolen og gikk rundt og hilste på sine bispekolleger. Det skapte undring og glede. Han bar ikke pavelig tiara, men mitra som de andre biskopene.

Søndagspreken om RETTFERDIGHET

Av Birte N. Sandum

*Salige er de som blir forfulgt for
rettferdighets skyld,
for himmelriket er deres.*

*Ja, salige er dere når de for min skyld håner og
forfølger dere, lyver og snakker ondt om dere på
alle vis. Gled og fryd dere, for stor er lønnen dere
har i himmelen. Slik forfulgte de også profetene
før dere. (Matteus 5, 10-12)*

Med sine gamle, gamle ord og tradisjoner - og med samling rundt det som gir nytt liv - skal kirken være et sted som gir kraft og livsmot til mennesker. Være livsstyrkende. Trosstyrkende. Og, den skal være et håpets og beskyttelsens sted.

Denne søndagen handler om rettferdighet og forfølgelse. Livsviktige aktører som Amnesty forteller oss daglig om de forfulgte. Og det handler selvfølgelig om dem. Men mer subtilt handler det også om oss, om våre relasjoner og samfunn, og om kirka. Kirka som en del av alt dette. Vi vet at også kirkemakt misbrukes. At mennesker holdes nede. Holdes utenfor. Usynliggjøres og stigmatiseres. Dette hører også til i de forfulgtes fortellinger. Vi kjenner til dem: Fortellingene om vold, om selvutslettelse, om overtramp og overgrep. Om forkynnelse som har tatt livslysten og livsmotet fra så mange.

Desmond Tutu sa engang at: Det er ett under som på mange måter overgår alle andre, og det er at svarte fremdeles snakker med hvite i Sør Afrika etter apartheid. Det er ikke helt det samme, men på en dag som denne kunne vi kanskje også si at det likeså er et under at kvinner fremdeles vil ha noe med kirken å gjøre. At lesbiske og homofile fremdeles vil det. At urfolk, som for eksempel samer, vil det. At romfolket vil det. Listen er lang. Men mange vil fremdeles. Og jeg tenker at det kanskje handler om troen på rettferdighet. Om å reise seg i rettferdighet, med Kristus. En hellig rettferdighet. At det kanskje handler om gudsrikets, himmelrikets rettferdighet. At arbeidet for rettferdighet også skal skje i kirka. At vi kan samles om det. Og at vi har lang tradisjon for nettopp det - helt fra de gammeltestamentlige profeter, fra Jesus selv, fra Maria, fra Luther.

Dagens evangelietekst handler om dette. Den er hentet fra Saligprisningene som utgjør begynnelsen av bergprekenen - en av Jesu store

taler. En tale som forandret verden, og som fremdeles har kraft til å gjøre det. Den er en av Bibelens og vår kulturs mektigste tekster. Og den er vårt hellige evangelium, lykkeligvis.

Saligprisningene handler om Gudsriket. Og når Bibelen skal fortelle oss om himmelriket, gudsriket, så skjer det ofte gjennom paradokser. Kontraster eller motsetninger som himmel og jord, stor og liten, lys og mørke, rik og fattig, død og liv, vendes om og settes sammen paradoksalt for å gi oss glimt av det vi ikke helt kan forstå: Lyset som skinner i det mørkeste mørket, påstandene om at det er de siste som skal bli de første, de minste som er de største, de fattige som er de rike, de svake som er de sterke. Død som blir til liv. Kjærligheten som overvinner alt (v)ondt. Sorgen som skal vendes til dans.

Ut av disse paradoksene vokser, åpner det seg, noe "tredje": et rom, eller en mulighet for å se det som ikke kan sees. Forstå det som ikke kan forstås. Tro det som ikke kan tros. Håpe i håpløshet. Se glimt av kjærlighetens hemmeligheter, se det hellige, se Gud. Bevege seg i landskapet mellom å forstå og å ikke forstå. I dette rommet vokser det et rom for Guds identitet, og i dette rommet kan vi få vokse i Gud, i tro, i håp og i kjærlighet. Slik er det også med Saligprisningene. Jesus snur verden på hodet, himmelen på hodet (omvender), og angir et nytt kompass for verdighet og rettferdighet. Et kompass som sier at kjærlighet, ydmykhet og respekt skal erstatte rikdom, makt og privilegert posisjon. Og at himmelriket er der når dette skjer.

Salige er de som er fattige i ånden ... himmelriket er deres.

Salige er de som sørger

Salige er de ydmyke

Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdighet

Salige er de barmhjertige

Salige er de rene av hjertet

Salige er de som skaper fred

Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld himmelriket er deres.

Jord og himmel veves sammen. Insisterer på livet her og nå, og at vi skal ivareta det:

Det er ikke jorden som skal komme til himmelen, men himmelen som skal komme til jorden.

Gudsriket, himmelriket, er ikke et eksil fra denne verden - det er i oss og blant oss. Kommende.

Dette er visdommens måte, dette å åpne nye rom til erkjennelse, vise veier til det hellige, peke på porter til håp, lede til kjærlighetens praksis. Og slik gi oss sanselige erfaringer av transcendens.

Av Gud. Den ligner poesiens praksis, som søker å undergrave det etablerte språket for å åpne for noe nytt, noe sannere. Eller musikkens toner, som kan nå oss på steder ingen ord kan. Vi skal ikke ut av paradoksaliteten, bevegelig-heten og de store rommene. Vi skal ikke få has på verken Gud eller gudsriket. Kristendommen unndrar seg enhver -isme. Men kirken skal – som saligprisningene, som Jesus, som Gud, som evangeliet – ha et bankende hjerte hos det fattige i hver og en av oss og for de utsatte og forfulgte blant oss. Den skal være et håpets hus for alle hjerteknuste. Et rom hvor lys alltid tennes, sanger alltid synges, bønner alltid bes. Et sted hvor håp alltid holdes levende. Og et sted hvor de nedøyde, de ringe kan få reise seg opp av støvet.

Ære være Gud som setter sin krone på vår sårbarhet, som legger sin kappe omkring de utsatte og som med sin Ånd styrker vår kamp-ånd for rettferdighet. Amen.

Prekenen ble holdt av ordinanden i Oslo domkirke 16. september 2012 i Høymesse med ordinasjon. Den hører også med i en større diskurs om Saligprisningene hvor både Elisabeth Thorsen og Jon Fosse har vært sentrale. Se for eksempel: Thorsen, E. i "Rettferdighet", Halsaa og Hellum (red), 2010 Universitetsforlaget, og, Fosse, J. i "Bibelsk", 2011 Det Norske Bibelselskap.

Cherian Varghese, Malaysia:
La rettferdigheten seire

Dette bildet ble brukt i forbindelse med Kvinnenes internasjonale bønnedag i år. Det ble koblet til denne teksten fra Mika 6.8:

*Og hva krever Herren av deg?
Bare at du gjør rett,
viser trofast kjærlighet
og vandre ydmykt med din Gud.*

NY BOK

Hellig uro, 50 år etter Det annet vatikankonsil

Dette er tittelen på det som kanskje er den første boka på norsk skrevet om reformbehov i Den katolske kirke.

Kjente teologer og et par legfolk har skrevet om noen av de temaene som vi i OVEK har vært opptatt av fra starten i 2002, og flere av forfatterne har vært foredragsholdere på våre seminarer. De skriver ut fra en dyp kjærlighet til kirken.

Dette er en viktig bok. Den formidler på en respektfull måte solide argumenter for at kirken må revurdere sitt syn på mange spørsmål. Og at det haster. Boka egner seg både for legfolk, prester og teologer.

Den gir også spennende glimt inn i teologenes verksteder hvor nye tanker blir smidd og prøvd ut.

Per Kværne og Anen Helene Utgaard har redigert boka. Les mer om den på neste side hvor den blir presenter av Emilia forlag.

Medlemsrabatt

Endelig skal det lønne seg å være medlem av OVEK! Boka koster kr 250 i bokhandelen, men OVEK-medlemmer får den for kr 200.

De som bestiller to eksemplarer, får dem portofritt tilsendt.

Oppfordring

Det går altså an å kjøpe to (eller flere) bøker! Kanskje dere har noen venner eller kjente som vil bli glad for å få den i gave?

Vær med på å gjøre boka kjent!

Den kan bestilles med e-post til red@ogsavierkirken.no eller på telefon 22 61 56 50,

Hvor går Den romersk-katolske kirke – 50 år etter åpningen av Det annet vatikankonsil?

emilia

Da pave Johannes 23 åpnet Det annet vatikankonsil 11. oktober 1962, kunne ingen forutse hvor store følger det skulle få på de fleste områder av kirkens liv. Svært mange, både i kirkens hierarki og blant legfolket, opplevde konsilet som en befrielse, en vårløsning og en ny start for kirken.

Men sterke motkrefter har gjort seg gjeldende. Deres innflytelse er blitt en dominerende tendens i Vatikanet og i store deler av kirkens hierarki. I dag, femti år etter konsilets åpning, er det ikke vanskelig å se at kirken er i dyp krise.

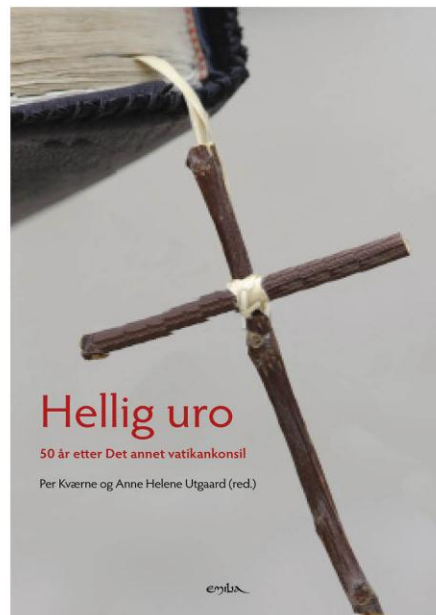
Denne boken ønsker å utdype en rekke spørsmål der kirken er i bevegelse bort fra Det annet vatikankonsils intensjoner. Det gjør den gjennom ti artikler, skrevet av ni katolikker og en protestant med fremragende kunnskap om sine emner. Ikke alle bidragsyterne er nødvendigvis enig i alle de ulike reformbevegelsenes program. Felles for de fleste er likevel en uro over den retningen Den katolske kirke har tatt.

I *Hellig uro* viser de til dører som kan åpnes og veier som kan vandres for å bringe kirken tilbake til det sporet som konsilfedrene pekte ut.

Boken markerer også tiårsjubileet for *Også vi er kirken* – den norske delen av den internasjonale katolske reformbevegelsen *Wir sind Kirche*.

Bidragsytere: Tina Beattie, Kari Elisabeth Børresen, Jostein Børtnes, Madeleine Fredell OP, Gunnar Heiene, Per Kværne, Lars Roar Langslet, Else-Britt Nilssen OP, Ladislav Orsy SJ og Anne Helene Utgaard.

Boken kan kjøpes i bokhandelen, men kan også bestilles fra forlaget via epost red@emilia.no (husk egen postadresse), eller med kupongen nedenfor.

Hellig uro

50 år etter Det annet
vatikankonsil

Per Kværne og Anne
Helene Utgaard (red.)

Hf., 264 s., Pris kr 250,-
ISBN 978-82-7419-143-3

Ja takk, jeg bestiller

eks. av *Hellig uro. 50 år etter Det annet vatikankonsil*
à kr 250,- • ISBN 9788274191389

Ved bestilling av to eller flere bøker betaler forlaget portoen

Navn.....

Adresse.....

Postnummer/sted.....

E-post.....

Frimerke her
A-post

Emilia forlag
Øvre Vollgate 15
0158 Oslo

10 år!

OVEK ble formelt stiftet i 2002. Da hadde Baby Johannesen og Aasmund Vik allerede arbeidet med forberedelser i et par år. Det var mange som så med bekymring på den konservative dreiningen i kirken. OVEK ble stiftet 12.10.02 i St. Hallvards menighetssal.

Fra midten av 90-tallet ble det startet kirkelige reformbevegelser i en rekke land. De kunne fokusere på litt ulike ting, men alle var urolige for utviklingen i kirken. Noen sluttet seg sammen i nasjonale eller internasjonale nettverk. OVEK ble med i ett av dem, men er en selvstendig norsk organisasjon.

Noen var skeptiske til oss, og spådde oss en hurtig død. De mente at bare eldre mennesker var interessert i kirkelige reformer, og at de ville dø ut snart. Men vi lever. Vi har mistet noen av våre eldste gode medlemmer, men det siger hele tiden nye til.

Vi er glad i kirken. Vi tar ansvar. Det har vi rett og plikt til.

RETURADRESSE:

Også vi er Kirken, c/o Utgaard,
Hallagerbakken 92 b
1256 Oslo

**Sees på
seminar 13.
oktober!**

**Åpent for
alle, så ta
gjerne med
en venn!**

strar-pa-